

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDETUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 50 Lei

Pe 6 luni . . . 26 Lei

Pe 3 luni . . . 14 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 3 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Obreja.

(=) Este mica noastră parohie de pe malul stâng al Târnavelor, care n'a visat poate nici când să ajungă vreodată la importanța la care a ajuns așa de curând pe urma împrejurării, că *Orfelinatul Blajului*, împreună cu *Congregația de surori*, înființată în legătură cu dânsul, au fost așezate în castelul conților Wesselényi din această comună.

Ambele aceste instituții constituie o glorie din cele mai curate ale bisericii noastre și o nobilă mândrie pentru mica Obreja, care a început să fie vizitată pe rând aproape de toți cari țin să se abată pe la Blajul nostru. Ele sunt azi unite și multă lume poate nici nu se gândește, că ar putea să se despartă vreodată.

Și totuși este așa.

Orfelinatul, cel puțin în felul cum este astăzi, ca orfelinat de războiu, este, evident o instituție vremelnică. Când și cei mai mărunți dintre fiii și fetele celorce s'au săvârșit pentru idealul măreț al unității neamului nostru, vor fi ajuns să-și poată câtiga singuri pâinea de toate zilele, Orfelinatul actual va continua poate să adăpostească pe alți orfani necăjiți (ale preoților sau ale altora — și vor fi totdeauna de aceștia! —), dar se poate și aceea, că după acest timp fondurile lui să fie folosite spre scopuri, desigur nu mai puțin nobile și umanitare, dar totuși de altă natură.

Nu așa „Congregația de surori”, care se desvoaltă în legătură cu acest Orfelinat. Ființa ei este cu totul independentă de rosturile Casei orfanilor și dacă găsim, că activitatea ei se potrivește azi de minune în jurul acestor scumpe odrasle ale neamului, desigur nu va fi nimeni, care să nu-și dea seama, că viitorul acestei Congregații patronate de Preasfânta Fecioară Maria, nu se exhauriază, în chip firesc, prin munca ce se depune astăzi acolo. Viitorul ei este și poate fi din cele mai mărețe, iar terenul ei de muncă se poate estinde la toate acele laturi ale misiunii bisericii Domnului, unde pietatea și gingășia îndusă a sufletului femeiesc poate folosi cât de puțin cu partea lui de contribuție.

Acesta este motivul pentru care am înregistrat, în numărul ultim, cu atâta bucurie serbarea învesmântării solemne a primelor noițe crescute în Congregația noastră dela Obreja, și pentru care am socotit că trebuie să revenim puțin astăzi asupra acestei serbări.

Nu serbarea însăși ne privește însă de data aceasta. Și nu faptul, foarte îmbucurător de altfel, că dintre cele vre-o 20 de candidate s'au găsit mai bine de a patra parte vrednice de-a fi trecute la rândul de noițe, este ceea ce dorim să relevăm în chip doosebit la locul acesta. Momentul principal și care nu poate să fie subliniat de ajuns, este faptul, că în mânăstirea de maice dela Obreja avem astăzi, din mila lui Dumnezeu, o Congre-

gație de femei plină de viață și astfel capabilă de creștere și dezvoltare continuă. Lipsa ei s'a simțit totdeauna în biserica noastră și dacă hotărârile unanime ale celor trei concilii provinciale ale acestei biserici sunt o grăitoare dovadă a râvnei înțelegătoare a acelor părinți pentru instituția monahală, în schimb zădărnicea frământărilor noastre de până acum ne spune, că pentru astfel de începuturi nu voința și puterea omenească este hotărâtoare, ci mila și darul Celui de sus. Avut-am și până acum călugări și călugărițe, dar existența lor sporadică, ori înjghebură lor vremelnică, n'a putut fi socotită un singur moment ca ceea ce ne place să vedem în minunatul început de viață adevărat călugărească dela Obreja: o pepinieră de suflete feciorenice, pe urma cărora biserica noastră va merge cu putere irezistibilă, spre un nou și strălucit viitor.

Suntem de-acum pe calea cea bună. Provincia noastră bisericească are, desigur, destule suflete înțelegătoare a misiunii mărețe, care revine în mijlocul poporului nostru unei atari instituții. De aceea avem cea mai bună nădejde, că pe urma îndemnațiilor sfinte cari se vor face — și să se facă! — din partea Veneratului Cler, Dumnezeu „va binecuvânta poporul său cu pace” și trezind pretutindeni la viață adevăratele chemări, sufletele cari „pot să cuprindă” vraja celor trei sfaturi evanghelice, mânăstirea dela Obreja va deveni în curând necăpătoare pentru cele ce vor dori să-și închine viața Mielului blând și nevinovat.

... Și după acest început, va urma, pentru că trebuie să urmeze, un nou și mai bun început de mânăstire pentru bărbați, așa dupăcum blândul episcop al Lugojului o întrezărește în clipele sale de sfânta aprofundare a misiunii ce Dumnezeu a hărăzit bisericii noastre. —

Iată ce este Obreja pentru noi și care este semnificația serbării săvârșite acolo în ziua de mare praznic al nașterii Preasfintei Fecioare Maria.

Prezidenția „Asociațiunii” a început să fie discutată în presă și oamenii cari țin cu tot prețul ca buna tradiție — de-a nu introduce în această instituție „dihonia confesionalismului” și de-a alege, în scopul acesta, când un unit, când un ortodox — să nu mai fie respectată nici azi și apoi desigur nici când altădată pe viitor, au și lansat o întreagă serie de candidaturi. Și, ca și când ar fi vorba de ceva alegeri parlamentare, unde pentru a fi ales, se cere să se depună candidaturile înainte, la anumit termen, se spune, că pentru locul de prezident ar fi depuse candidaturile următorilor domni: Dr. Valeriu Branișce, Dr. Ioan Lupăș și Dr. Vasile Goldiș.

Informația asupra acestor candidaturi a apărut mai întâiu în „Intrățirea” dela Cluj, apoi în „Patria” tot de acolo, iar acum mai nou d. Ion Gorum scrie într'un număr recent (11810) al „Adevărului” din București un întreg articol,

în care socotind candidaturile de încheiate (fiindcă altfel ar putea intra între candidați și d. Sextil Pușcariu), discută potriveala acestor candidați, spunând, că ordinea lor ar trebui inversată, punând în frunte și la locul întâiu pe d. Goldiș și la urmă pe d. Branișce, despre care mai spune, că „cumpăna nu s'ar putea pleca de partea Dsale decât în lipsa celorlalți candidați”.

Chestiunea fiind pusă, și încă destul de tendențios, iar de altă parte apropiindu-se adunarea generală dela Sânmedru, va fi bine, credem, să spunem și noi de pe acuma, că nu suntem învoiți cu aranjamentul ce se plănuște. Nu avem nimic cu d. Branișce și l-am vedea foarte bucuros în scaunul de președinte al „Asociației” noastre, dar împotriva candidaturii dlui Goldiș și cu deosebire împotriva aceleia a dlui Lupăș — care a introdus confesionalismul intolerant până și pe catedra sa dela universitate —, va trebui să protestăm cu toată puterea. Nu dorim ca „dihonia confesionalismului” cum foarte bine îi zice d. Gorum, să fie introdusă și la Asociația — și celce vrea, ca această „providențială” instituție, cum o numește acelaș d. Gorum, să mai trăiască, nu poate să voiască altfel —, și de aceea suntem de părerea, că d. Branișce să fie ales viceprezident, iar de prezident să se aleagă, potrivit cu tradiția, un vrednic fiu al bisericii noastre.

Avem destui și am putea să facem și noi fără nici o greutate o candidatură ternară. Dar nu o facem. Și nu o facem, pentru simplul motiv, că întrucât actualul viceprezident al acestei instituții, pâr. mitropolit Vasile al Blajului, ales cu atâta însuflețire la adunarea jubilară din 1911, ar reflecta la acest loc de onoare, socotim, că nime nu va putea să-i conteste dreptul de-a ajunge acolo.

Colectă pentru „Atelierele Orfelinatalui”. Măneacă din constatarea puțin măgulitoare, că pe urma colectei pornite din prilejul morții Papei Benedict al XV-lea s'au adunat abia 25,000 Lei, I. Preasfințitul mitropolit Vasile al Blajului face acum apel la o nouă colectă, menită a realiza cel puțin o jumătate de milion Lei, cât se mai cere pentru a putea acoperi integral cheltuielile împreunate cu edificarea „Atelierele Orfelinatalui”, cari vor fi terminate cu ziua de 1 Octombrie, când vor fi date destinațiunii.

„Cea mai mare parte a parohiilor noastre, așa scrie I. Preasfințitul, și chiar unele protopopiate întregi n'au răspuns cu nimic la apelul Nostru (din 24 Ianuarie 1922) și din ceice au răspuns unii s'au mulțumit cu sume minimale”. Și pentru că noua colectă să nu mai aibă acelaș rezultat „puțin mulțumitor”, pâr. mitropolit invită clerul să lucreze de astădată cu zel îndoit, colectând (nu numai bani ci și orice alte lucruri valorizabile) în sumă de „cel puțin atâția Lei, câte suflete are respectiva parohie la o altă cu filiile”. Terminul până când trebuie retrimise colectele este 1 Decembrie 1922, pentru că putându-se încheia fără deficit rațiunile

din acest an ale Orfelinatului, să se poată scoate cu sfârșitul acestui an o dare de seamă (Anuar) asupra situației acestei caritabile instituții.

Alături de I. Preasfințitul Vasile, sperăm și noi, că acest apel repetat va avea rezultatul dorit. Suma ce se așteaptă dela această colectă nu este mică, dar considerând scopul sublim ce-l urmărește ne place să credem, că suma de o jumătate de milion va fi chiar întrecută deabinele. Nici o jertfă nu poate fi socotită în scopul acesta prea mare.

Și, cum Orfelinatul nu este numai al arhidiecezei, ci al întregii provincii, poate n'ar fi rău, ca această mișcare să se întindă asupra întregii noastre biserici.

Ca la Ocoliş.

Uneltirile episcopului Ivan dela Cluj — Mișcarea dela Feiurd — Funcționari de stat agenții ortodoxismului. — Unde vom ajunge.

Ridicarea părintelui N. Ivan în scaunul de episcop ortodox al Clujului nu a făcut mare bucurie generației mai tinere a bisericii sale. Lumea inițiată în cercurile bisericesti ale Sibiiului, de unde venea, îi cunoștea pe lângă puterea de muncă și apucăturile puțin europenești, cari făceau din el tipul unui adevărat intrigant. Și eum intrigile sale se îndreptau în bună parte împotriva bisericii noastre, nu e mirare, dacă cercurile noastre bisericesti nu au putut vedea în așezarea lui la Cluj decât un început de intrigării confessionale foarte puțin onorabile.

Presimțirile și prevederile acestea s'au împliniț cu vârf și indesat. *Famosul caz dela Ocoliş*, în care se simte, cât colo, mâna îndrumătoare a vlădicului dela Cluj, pune în deplină lumină opera de șurubărie fanariotă, pe care acest arhieru înțelege s'o pună în scenă, pe căi și cu mijloace, cari ar putea ilustra fără sfială și cea mai întunecată pagină a Bizanțului.

Dar cazul acesta nu e singur. Ceva similar s'a petrecut de curând și în parohia noastră Feiurd, o parohie din cele mai curat unite de

lângă Cluj. În două părți ale hotarului acestei parohii s'au așezat mai multe familii, cari formează adevărate cătune și a căror legătură cu satul nu este desigur, sub nici un raport, din cele mai ușoare. Atâta a fost de ajuns, pentruca Clujul ortodox să-și pună ochii pe acești credincioși și folosindu-se de agenții săi, *recrutați în parte chiar dintre oameni cu situație oficială în viața de stat* (ca vigili silvanali, comisari de drumuri ș. a.), să samene în mijlocul lor neghina vrajbei confessionale. Cu promisiuni, că li-se va face biserică și școală, că li-se va da preot, *căruia nu vor trebui să-i plătească nimica* și — nu în ultimul loc — cu afișarea calomniilor debitate la adresa bisericii noastre „vândute Ungurilor”, o parte din locuitorii acestor crânguri au putut fi seduși să încerce, fără nici un motiv de înțeles, o *desbinare în massă*.

Firește, preotul nostru de acolo nu a putut să stea cu mâinile în sân și, aflând despre această mișcare și despre mobilul ei, a căutat să infățișeze pe câțiva fruntași din sat și din aceste cătune cu însuși Preasfințitul Nicolae al Clujului, pentru a se constata dacă promisiunile și asigurările seducătoare — despre cari se spunea că erau făcute chiar din partea dânsului —, se mai susțin și pe față. Dar cum întunecul nu poate să stea în fața luminei, cu acest prilej li-s'a spus, că nu este adevărat, că *Preasfințitul aproape nici nu știe nimica* și că, dacă totuși este ceva mișcare, ea nu poate proveni decât din „revenirea spontană” a acestei populații la conștiința firească a legii „românești” și, firește, „arhi-strămoșești”.

Rezultatul acestei întrevederi s'a aflat și prin „crânguri” și dacă pe urma încăpăținării câtorva dintre ei nu se poate vorbi încă de o trezire la realitate a tuturor, atâta e sigur că demascându-se uneltirile, situația s'a schimbat foarte mult și avem cele mai bune nădejdi, că Feiurdul va ști să rămână și pe mai departe în întregime credincios bunelor sale tradiții și legii noastre străbune.

Ca și la Ocoliş, încercarea de desbinare dela Feiurd va ajunge, așa credem, o probă de tărie a credinței credincioșilor noștri, dar

în aceeași vreme și o dovadă grăitoare a *duhului de învrăjbită religioasă*, care se propagă fără nici o rușine și cu arme atât de puțin onorabile din cetățuia neunită a Clujului.

Toate semnele arată, că sub ochii „neintervenționiști” ai cercurilor noastre guvernamentale — ori poate, așa se spune, chiar cu aprobarea pe ascuns a acestora —, s'a *deschis o luptă confesională din cele mai acute*, în fața căreia vom căuta să ne facem și noi pe deplin datoria.

Suntem atacați în posesiunea lucrurilor noastre celor mai scumpe, suntem atacați fără nici un motiv și suntem atacați cu mijloacele cele mai detestabile, și atunci — să nu se supere păr. episcop Ivan și nici d. Banu, — vom încerca să ne încingem la luptă și noi.

Spectator.

Spicuri.

Sub titlul „*Biserica în Ardeal*”, se publică în Nr. 11817 din 28 Septembrie al ziarului „*Adevărul*” din București următoarele observări judicioase, cari ar trebui să nu scape celorce îndrumă situația cultelor din România.

Biserica română greco-catolică luptă din răspuțeri ca statul român să nu declare biserică ortodoxă de biserică dominantă, ci să fie egal îndreptățită în fața legilor cu ea. *Egalitatea confesională este o idee câștigată a veacului modern*. Nu ne putem întoarce în vremurile de confesiuni „recepte” și „tolerate”, unele oficiale ale statului, altele ținute într'o subalternizare umilitoare. De altfel biserică greco-catolică română în sensul tratatului de pace, se consideră ca minoritate religioasă cu drept de a apela la Liga Națiunilor în cazul încălcării situației de egalitate cu celelalte confesiuni ale patriei. Chiar și constituția jugoslavă în secțiunea V recunoaște deplina egalitate a confesiunilor. Să rămână România mai prejos?

Ceeace merită să mai remarcăm, în mod deosebit, este vitregia, cu care se poartă guvernul față de *școlile secundare ale conștinilor românești* din Ardeal.

□ □ Foiața „Unirii”. □ □

Pro memoria.

— Un an dela moartea profesorului Gavril Precup. —

Din prilejul primei aniversări a morții fruntașului dascăl blăjan, dăm mai la vale, după cum anunțasem în numărul trecut, dușiosul articol publicat de prof. Mihail Iliescu în Nr. 264 din 21 Septembrie al „Gazetei Transilvaniei” dela Brașov.

La începutul lunei curente s'a împlinit un an dela moartea fostului director al învățământului secundar și unul dintre organizatorii principali ai școlii românești din Ardealul liberat, profesorul blăjan Gavril Precup. Ziarele, mai toate, adânc preocupate de veninoasele chestii politice la ordinea zilei care produc atâta vrajbă, au uitat să amintească acest fapt, aducând încă odată prinos de recunoștință unui muncitor idealist și pildă de hărnicie, devotament și entuziasm generațiilor tinere, prin infățișarea personalității și activității celui așa de timpuriu plecat dintre noi. Credem, că facem nu numai un pios act de recunoștință, dar și o faptă de educație, pomenind astăzi memoria unui om de bine și de muncă — precum în viitor vor trebui amintite, la datele respective, viața și faptele celor ce s'au osărdit și s'au stâns, contribuind cu priceperea și entuziasmul

lor la opera de consolidare a școlii și a statului românesc.

Cu prilejul morții, acum un an, s'a spus și s'a scris despre profesorul Precup, în cuvinte emoționante, toată lauda ce se cuvine operii și sufletului său de o deosebită distincție și un sănătos optimism păstrat până în ultimele clipe. În rândurile de față mă voiu mărgini numai la câteva amintiri menite să întregească cugetarea și figura mai marelui nostru — al școlii — prieten.

* * *

L-am cunoscut pe inimosul profesor dela Blaj la adunarea anuală a „Astrei” ce s'a ținut la Orăștie, în Septembrie 1913, unde veniseră atâția oaspeți din vechiul regat, profesori și studenți, mai ales, în frunte cu marele luptător naționalist Barbu Delavrancea. După terminarea serbărilor, voină să arete „fraților din regat” (atunci nu se zicea: regățeni) și alte aspecte ale vieții ardelenesti, profesorul Precup ne-a poftit să vizităm Blajul cu vechile-i așezăminte — arătându-ne, neobosit și vesel că ne poate procura bucurii neșterse, catedrala, școlile, cimitirul atâtor eroi și cărturari, vestita „Câmpie a libertății”, conducându-ne apoi în chilioara plină de cărți rare a canonicului Moldovănuț — unul dintre cei ce erau convingeți că „ceasul cel mare” nu va întârzia — și în sălile castelului medieval, unde stăpâna discret aristocratică figură a mitropolitului Mihályi de Apșa. În ceasurile pe care le-am pe-

trecut, vizitând instituțiile culturale ale Blajului, sau în casa-i atât de ospitalieră, Gavril Precup — în care descoperisem pe lângă un suflet distins și o deosebită cultură clasică și românească, pe lângă o neînfrântă energie pusă în serviciile tuturor cauzelor naționale — ne-a vorbit, în cuvinte care mergeau la inimă, de ce ar fi în stare să reprezinte în acest răsărit european, poporul românesc unit și liber între hotarele pământului strămoșesc. Și într'o astfel de situație norocoasă, — care atunci în 1913, după campania din Bulgaria nu părea, pentru mulți, chiar o imposibilitate, — ce rol ar avea, în noul stat mărit, școala și dascălii binepregătiți și conștienți de misiunea lor! Idealistul dela Blaj arăta o deosebită simpatie și încredere în profesorii din vechiul regat, pe cari, în câteva din exemplarele cele mai bune, îi cunoscușe la cursurile de energie morală dela Valenii-de-Munte.

Și au trecut după aceea câțiva ani. A venit războiul cel greu cu urmările-i norocoase și când armatele române au mufat granițele dela Carpați la Tisa, la opera de organizare a școlii, care cerea numai oameni destoinici, oameni de muncă și de jertfă, a fost chemat, printre cei dintâi, și cel mai ales profesor al Blajului. Nimic din ceea ce era în legătură cu sănătatea, liniștea și comoditatea sa personală nu l-a împiedecat să alerge acolo unde era munca mai grea și răspunderea mai mare. Zi și noapte, slăbindu-și trupul și sdrun-

Suntem informați, că în discuția neoficială dintre mitropolitul Blajului și comisia guvernului au fost momente penibile. Mitropolitul V. Suciua a declarat cu această ocazie, că nu mai merge cu cerșirea și milogeala pe la poarta tuturor. Mitropolia Blajului a făcut eforturi eroice pentru a menține cele două licee și școala normală din Blaj. Tradiția culturală, trecutul măreț nu permit ca aceste școli să fie scoase din mâinile ei. Exclamația finală a mitropolitului a fost: „Ați dat Sașilor, unitarilor, calvinilor, sume mari de bani, mie însă nimic!” La reflecția cuiva, că și mitropolia Blajului a primit ajutoare, i-s'a spus, că acele ajutoare abia au fost suficiente, pentru plata corpului profesoral pe timp de 2 luni și jumătate (250,000 lei).

Mitropolia Blajului a contractat până acum o datorie de un milion de lei pentru susținerea școalelor.

O întrebare pusă de toată lumea: Ce se va alege de puzderia de promisiuni ale domnului ministru C. Banu, imprăștiată cu mână largă pretutindeni în Ardeal, că va ajuta școala acestei biserici?

Societatea de editură Sf. „Unire“.

— Un comunicat. —

Expirând, cu ziua de azi, 30 Septembrie c. și terminul pentru *retrimiterea coalelor de subscripție a acțiunilor pentru societatea de editură „Sf. Unire“*, rugăm și pe această cale pe toți aceia cari mai dețin atari coale, să binevoiască a ni-le retrimiti cât mai fără întârziere, spre a putea lua apoi măsurile de lipsă pentru convocarea adunării de constituire, pe care dorim s'o ținem încă în cursul acestui an.

Retrimiterea coalelor o așteptăm, pentru evidență, chiar și în cazul, când nu ar purta nici o semnare de acții.

Blaj, 30 Septembrie 1922.

Comitetul de acțiune.

Pentru restanțieri. Cu numărul proxm intrăm în al IV-lea cvartal al acestui an. Cu toate acestea avem încă foarte mulți abonenți, cari nu și-au plătit abonamentul pe semestrul al doilea și destui cari sunt în restanță pe anul întreg. Rugăm deci stăruitor pe toți restanțierii să binevoiască ași plăti datoriile, fiindcă altfel vom fi siliți să le oprim foaia, căutând a ne încassa pretensiunea pe altă cale.

cinându-și sănătatea, a lucrat cu un devotament rar la opera ce i-se încredințase. Iar când școlile vechii stăpâniri și-au deschis porțile pentru limba și cartea românească și a fost lipsă de dascăli mulți, cât mai mulți, el a adresat un mișcător apel către toți entuziaștii de dincolo de munți, rugându-i să vie să-și închine puterile școlilor noi ale Ardealului desorbit. Și au răspuns atâția la apelul său frățesc și dacă pe mulți dintre cei mai buni nu i-a putut reține, apoi vina nu a fost întru nimic a lui, ci a împrejurărilor neprielnice. Datoria și-o făcut-o cu prisosință. Cei ce l-au cunoscut, cât de puțin, fie în Cluj, la resort, fie în București la minister, sau la conferințele și adunările corpului didactic unde venea să ceară, pentru opera de cultură și de înfrățire, concursul tuturor celor buni, fie în inspecții școlare — nu vor uita niciodată pe omul ce se identificase cu interesele superioare ale învățământului.

L-am văzut și la spital, pe patul de chinuri, în pragul morții. Preocupările lui din urmă erau tot cele în legătură cu școala, căreia îi dăduse însași viața sa, jertfa supremă —, iar cuvintele lui erau numai cuvinte de pace, de muncă, de bunăînțelegere între frații cari s'au dorit atât de mult și acum nu știu cum să prețuiască scumpul dar al Domnului!

Mihail Eliescu.

Revistă bisericească.

Joiă trecută, în 28 Septembrie, s'a ținut în Blaj, la sediul mitropoliei, *conferența de toamnă a episcopatului nostru*. Afară de chestiunile curente la ordinea zilei, corul episcopilor noștri s'a ocupat de rezultatul anchetei școlare și de chestiunea încoronării apropiate. Până în momentul când scriem aceste șire nu s'a dat nici un comunicat asupra desbaterilor acestei conferențe, dar se știe atâta, că episcopii noștri vor da din acest prilej o pasterală colectivă și că — dacă vor fi invitați și li-se va asigura acolo un loc și un rol potrivit —, vor participa în corpore la acest act solemn al vieții noastre de stat.

Măine, se va începe cu sfințirea bisericii din Fălfalău, *vizitația canonică din părțile Reghinului*, în cursul căreia p. mitropolit Vasile va mai cerceta următoarele parohii: Huduc, Dumbrava (2 Oct.), Beica română, Căcuciu și Sân-Mihail (3 Oct.), Chinceș, Șerbeni și Urșiul de jos (4 Oct.), Beica maghiară și Habic (5 Oct.), Nadășa, Chiheriul de jos și Chiheriul de sus (6 Oct.), Iernotfaia și Abafăia (7 Oct.) și în sfârșit orașul Reghin, unde așiderea se va face în 8 Oct. liturghie pontificală.

Însotit de canonicul Munteanu, de protopopul Jivanca și de secretarul său personal, p. episcop Alexandu al Lugojului a pornit și el în *vizitație canonică spre părțile Hațegului*. Inceputul s'a făcut în ziua sf. Cruci (27 Septembrie) la mănăstirea Prislopului, unde a fost un adevărat pelerinaj alor nu mai puțin decât 20 de sate din jur și chiar din depărtări destul de considerabile. Arhiepiscopul a vizitat apoi Silvașul de sus și de jos, împreună cu sediul vicarial dela Hațeg. Chiamat de aici la conferența episcopescă din Blaj, a rămas ca drumul apostolice să fie reluat cât mai curând cu putință. Poporul din jurul acesta, care a auzit la Prislopul maicii Domnului juruințele sfinte ale tinărului arhiepiscop il va primi, suntem siguri, pretutindeni cu brațele și cu inimile deschise.

Secundând *puternica acțiune de ajutoare a Rusiei infometate*, întreprinsă de Vatican, Cardinalul Mercier al Belgiei a lansat de curând un foarte călduros apel în favorul acestei idei. Rezultatul a fost din cele mai grăitoare: singur eparhia de Malines, al cărei titular este Cardinalul, a trimis Papei în acest scop suma de 161,000 franci.

Dispozițiile principale cuprinse în *concordatul încheiat de curând între Sf. Scaun și Letonia*, sunt următoarele: Statul leton recunoaște autonomia bisericii catolice. Sf. Scaun va înființa la Riga un scaun arhiepiscopesc, care va fi supus direct Romei, recunoscându-i-se acesteia dreptul de-a reinvia capitlul eparhiei de Riga. Pentru trebuințele cultului catolic guvernul se angajează să ridice o catedrală, iar pentru capitlu locuințe corespunzătoare. Arhiepiscopul numește după normele dreptului canonic pe toți titularii singuraticelor servicii bisericești, iar guvernul se îngrijește să asigure salarii corespunzătoare pentru arhiepiscop și capitulari. Biserica catolică își poate susține școlile sale, iar sf. Scaun va înființa la Roma un Colegiu leton.

Sub titlul „Die Kirchenfrage der Schwaben“ se pune într'un număr mai recent (7 Sept.) al gazetei săsești din Sibiu „Deutsche Tagespost“ *chestiunea episcopatului catolic de Timișoara*, căruia îi sunt supuși catolicii șvabi ai Banatului. Părerea autorului este, că toți Șvabii catolici din România și Iugo-Slavia

ar trebui supuși unei episcopii catolice nemțești, cu reședința în Timișoara. Titularul acestei episcopii nu ar putea fi actualul episcop Glattfelder, ale cărui sentimente filomaghiare îl fac inhabil pentru acest post, ci un alt cleric, care ar putea fi agreat și din partea guvernului iugo-slav. Autorul (un catolic din Ardeal) cere reprezentanței politice a Sașilor și Șvabilor să intre, cât mai fără întârziere, în acțiune pentru realizarea acestui gând, pentru care, bine înțeles, trebuie câștigat înainte de toate asentimentul Romei papale.

Pentru a ilustra *stările din biserica ortodoxă română*, reținem din „Glasul Bucovinei“ (Nr. 2078 din 13 Sept.) următoarele constatări, cari n'au lipsă de nici un comentariu: 1. „Din mitocul Dragomirnei primim știrea, că parohul I. de acolo nu ține nici o cuvântare în biserică“ și „Ce zice cărma bisericii noastre despre astfel de slujbași, cari numai păstori sufletești nu se pot numi?“ 2. „E constatat că în anul școlar 1920/1 s'au ținut la școala primară urbană din str. Ștefan cel mare, în timpul dela 1 Sept. 920 — 31 Ian. 1921 numai 3 ore de religie, iar în anul școlar 1921/2 la școala primară din strada lui Alth... aproape tot anul nu s'a ținut nici o unică oră din această materie“.

Zilele trecute s'a ținut la Roma *congresul general al „Tinerimei catolice italiene“*, care are nu mai puțin decât 4,600 despărțăminte. Participanții au fost primiți din partea Papei în audiență solemnă.

Săptămâna politică.

Politica internă a țării e stăpânită de *chestia încoronării*. Pusă la ordinea zilei de guvernul liberal într'un moment când nime nu se aștepta la aceasta, și când toată lumea vedea într'ansa mai mult un balon de încercare, a ajuns azi la un punct, de unde se pare că nu mai este reîntoarcere. Pregătirile pentru încoronare sunt într'o stare atât de înaintată, încât la 15 Octombrie Alba-Iulia de fapt va ajunge „cetatea încoronării“.

— Chestiunea nu este însă tocmai așa simplă. Două partide puternice ale țării: partidul național ardelean și partidul țărănesc din vechiul regat și din Basarabia au hotărât *să nu participe la încoronare*. Nime nu poate tăgădui, ca aceste hotărâri, îndreptate nu împotriva Coroanei, cum cearcă să le prezinte guvernul, ci împotriva guvernului — cum foarte bine o știe Coroana —, sunt de o importanță extraordinară și astfel nu este eschis, ca pe această chestiune să cadă guvernul, făcând loc unui „guvern de încoronare“.

— Partidul dlui Iorga, și fracțiunea takistă împreună cu partidul poporului „de sub șefia dlui Averescu“ au hotărât să participe la încoronare. Hotărârile acestea se aduc în legătură cu anumite asigurări referitoare la succesiunea în guvernare. Se dă deci ca aproape sigur, că dacă o fi să se facă în curând un nou guvern „de încoronare“, el se va compune din reprezentanții acestor partide.

— Politica externă e stăpânită în întregime de *dexastrul național al Grecilor*. Bătuți pe întreagă linia din partea armatei turcești alui Mustafa Kemal, Grecii au pierdut orice influință în Asia mică și sunt pe cale a pierde și Tracia împreună cu Adrianopolul. Mai nou s'a lătit vestea și despre o revoluție internă în Macedonia, în frunte cu Salonicul, și astfel se dă ca sigur, că regele Constantin va trebui să plece pentru a face loc lui Venizelos, în care Grecii încep să vadă de nou pe unicul lor mântuitor.

— Pe urma biruinței fulgerătoare alui Kemal, Turcii au ajuns să-și poată impune părerea și marilor aliați din Apus. Cu toată opoziția Angliei, marea entente a căzut de acord, ca Suveranitatea turcească să poată stăpâni de nou teritor european și, dacă se va limpezi definitiv și problema strâmtorilor, e nădejde ca războiul oriental, care amenința cu putere, să nu aprindă de nou lumea întreagă.

Știri mărunte.

Personale. Pentru a face vizitația canonică din jurul Reghinului, *pār. mitropolit Vasile* a plecat azi dela reședință, urmând să se întoarcă pe ziua de 9 Octomvrie.

— Din prilejul conferenței episcopoești convocate pe ziua de 28 Septemvrie, au sosit la Blaj *Preasfinții episcopi de Gherla și Lugoj*, iar în locul *Preasfințitului* dela Orade a venit *pār. canonic Dr. Iacob Radu*, prelat papal.

Concurs. P. V. Ordinariat arhidiecezan, publică cu terminul de 31 Octomvrie, concurs la parohiile *Doștat* (prot. Sebeș) și *Sânger* (prot. Luduș).

Serbările dela Tebea. În amintirea marelui erou național *Avram Iancu*, dela moartea căruia s'a împlinit de curând o jumătate de veac, Asociația noastră din Sibiu a aranjat la Tebea o frumoasă serbare comemorativă. Au participat intelectualii din jur și popor în număr considerabil. Din partea »Asociației«, care a depus o cunună cu inscripția »Regelui munților și inimilor românești«, a vorbit secretarul general *I. Georgescu*, iar în numele partidului național român, *d. Vasile Goldiș*, care într'o alocuție către dușul lui Iancu a făcut juruința solemnă, că urmașii lui în conducerea poporului român din Ardeal »nu se vor odihni până când nu se va înstăpâni în țară dreptatea, cinstea și morala, pentru cari a luptat și el.«

Locale. Măine, Duminecă după Înălțarea Sf. Cruci, va predica în catedrală *pār. Victor Pop*, notar consistorial.

— Folosindu-se de prilejul, că arhieriei bisericii noastre se găsiu săptămâna trecută la Blaj pentru conferența episcopoească, *d. ministru Banu* a făcut *Vineri o vizită l. Preasfinției Sale mitropolitului Vasile*. Vizita aceasta se aduce în legătură cu chestiunea încoronării Suveranilor noștri.

— Măine, la orele 10^{1/2}, se va ținea *adunarea generală a Casinei române*. Să sperăm, că ea va ști trezi o nouă viață în cadrele acestei vrednice instituții a trecutului românesc a Blajului nostru.

Cursurile dela Vălenii-de-Munte. Numărul 216 din 26 Sept. al »*Neamului Românesc*« aduce un amănunțit raport asupra activității din acest an dela Vălenii-de-munte. Extragem din el următoarele date: Cursurile s'au ținut dela 1—31 August. S'a vorbit în ele despre istorie, filozofie, politică, pedagogie, medicină, sociologie, etnografie, literatură, științe naturale, numismatică ș. a. Pe tribuna Casei naționale și culturale de acolo s'au succedat afară de *d. Iorga*, sufletul întregii mișcări, oameni de erudiție și de inimă ca *Marin Ștefănescu*, *Ștefănescu-Goangă*, *V. Bogrea*, *N. Batzaria*, *Șt. Metes*, *Ramiro Ortiz*, *E. C. Panaitescu*, *Gen. Anastasiu*, *Dr. Athanasiu*, *G. Tașca*, *N. Ionescu* și alții, dintre cari mai amintim pe profesorii francezi, călăuziți prin țară de *d. Iorga*, dd. *Louis Gentil* și *Bourcard*. Cel mai înălțător moment al cursurilor a fost desigur *vizita din 29 August a M. Sale Regina Maria*, care a venit însoțită de prințul *Nicolae*, *Principesa Ileana* și *principesa Irina* a Greciei, dar sunt vrednice de amintit și *șezătorile artistice-literare*, aranjate, Duminecă de Duminecă, din partea »*Ligei culturale*«. În cursul

lunei s'au aranjat câteva *escursii de studii*, iar în ziua de încheiere o agapă serbătorească, menită a cimentă și mai mult legăturile intime cari s'au făcut în cursul acestei luni sub inspirația puternică a celui ce a grăit acolo de atâtea ori despre »*Solidaritatea românească*«, promovate atât de mult prin înseși aceste cursuri de vară.

Academia română. După două luni de vacanță, Academia și-a reluat seria ședințelor săptămânale prin ședința ținută în ziua de 22 Septemvrie. Cu această ocaziune, *d. D. Onciul*, președintele ei, a evocat în cuvinte mișcătoare memoria regretaților *Andrei Bărseanu*, *George Bengescu*, *St. C. Hepites*, membrii activi și arhierul *Ilarion Pușcariu*, membru de onoare, trecuți la cele de veci în cursul vacanței.

Țesutul de covoare persiane. Dna *Veturia O. Ghibu* va deschide la 1 Octomvrie un curs pentru învățarea țesutului de covoare persiane. Este cel dintâi curs de acest fel, care se ține de o Româncă pentru Românce. Și cum răspândirea gustului pentru admirabilele covoare orientale este un gând din cele mai laudabile, recomandăm din tot sufletul spriginirea acestei acțiuni. Informații la »*Arta națională*« Cluj str. N. Bălcescu 21.

Telefonul „Unirii“.

Ș. București. Foarte neplăcut ne-a atins și pe noi articolul cu »*Eventualitatea neplăcută*« din »*Albina*« D-Voastră. A spune despre partidul național ardelenesc, în șirele căruia se găsește majoritatea preponderantă a clerului și a credincioșilor noștri, că »nu este un partid al ordinii« înseamnă a te pune, desigur inconștient, în serviciul acelor, cari nu se sfiesc a arunca în fața acestei biserici învinuirea ridicolă, că ar fi »*revoluționară*«. Lucrurile nu trebuie încă luate prea tragic, fiindcă la cărma politică a acelui organ a ajuns, se vede, de nou omul, care la începuturile sale era p'aci să-l îngroape în apele partidului conservator-progresist, desigur »un partid de ordine«, dar, întâmplător, inexistent. Ca și atunci, se vor găsi poate și acum oameni, cari să-l readucă la sentimente mai puțin reacționare și atunci »*Albina*« va continua să scrie de nou favorabil despre partidul național al Ardealului, chiar și când acesta va ajunge în »*primejdie*« de-a se apropia puțin de cel țărănesc.

»Carpații« Brașov. Drept orice răspuns la stupidele *Dv. »denunțări«*, reproducem aici, cu titlu de document, ineptiile cu cari *Vi-s'a* părut că faceți un serviciu partidului și guvernului liberal, pe care-l serviți. Atle deci cititorii, că într'un număr din săptămâna trecută, furia liberalo-ortodoxă a inspirat directorului dela »*Carpații*« următoarea perfidie nerușinată: »*Fondul de propagandă religioasă trimis de Propaganda Fide, cu scopul convertirii (!) la catolicism a Românilor de aici — o sumă de trei milioane lire (?) adecă peste 18 milioane lei — servește partidului s'au național pentru propagandă ce o face azi în Ardeal contra încoronării și pentru reușita congresului dela Alba-Iulia. Faptul acesta, fiind cunoscut de întreaga populație românească a Ardealului, a produs o impresie dureroasă în chiar rândurile Românilor uniți, cari nu pot înțelege ca banii destinați unei propagande pur religioase să servească unei politici de disolvare a României-Mari. Și știți ce s'a întâmplat sub imperiul acestei indignări naționale și revolte românești? Iată vi-o spunem, tot după »*Carpații*«: »*Intreagă comuna Ocoliiș (rugăm să vă stăpâniți răsul! N. R.)... a trecut în ziua de 3 Sept. la ortodoxism*«. Cu adevărat, vorba ceia »unde dai și unde creapă!«. Dar noi mai știm un cuvânt care zice: »*Ale tale dintru ale tale*«.*

B. Turda. După cum vedeți și din »*Comunicatul*« publicat în numărul de față, comitetul de acțiune al soc. de editură »*Sf. Unire*« dorește să i-se retrimită și coatele, pe cari nu s'a semnat nimic.

Edict.

Prin aceasta provoc pe *Nicolae Băila*, gr-or. din *Chirpăr* să se prezinte în cauză matrimonială înaintea subsemnatului, în decurs de 6 luni socotite dela publicarea acestui Edict. La caz contrar se va judeca procesul matrimonial intentat c'a sa în absență.

Valeriu Florianu
președintele forului matrimonial delegat
de l instanță al Arpașului de jos.

(20) 2 - 3

„KRISTÁLY“ — Spălătorie chimică
CLUJ.

Văpsește și curăță

In Blaj e reprezentat prin

Traian Novac,
comerciant.

Lloyd 575 - 17 - 50

Cazane de fier rachiu

căldări de spălat, văpsit
:- și de tăbăcărie :-

in condițiunile celea mai favorabile
se găsesc la

FRAȚII PAULINI,

Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se primește: Inzestrarea, aranjarea și repararea fabricelor de spirt și de chimicale.

Fabricăm stropitoare de vîi și părți constructoare de metoda »*Austrio și Wermoral*«.

(16) 5 25

La Firma **EMIL OLTEAN—BLAJ**
se primește

O cancelistă.

Ofertele în scris, cu indicarea salariului lunar, sunt a se depune la Expediția firmei din Str. Regina Maria cel mult până în 10 Oct 1922. (22) 1—1.

Cetiți și răspândiți:

„Unirea!“

Coatele de subscripție
ale societății de editură

Sfânta Unire

sunt a se retrimite până la ::

30 Septemvrie 1922.

Tipografia Semin. teol. gr.-cat.

Cum se vindecă Reumatismu
și Gutta

este o broșură foarte interesantă și instructivă. Acolo veți găsi arătat pe larg toate boalele cum ar fi: reumatismul, gutta, artrita, durerile de șeale, durerile de picioare, migrena, dureri de cap, nevralgii, gravelă urică, boli de piele, etc. etc. precum și modul lor de vindecare. Această broșură se trimete la cerere, în mod gratuit, însă numai câteva zile. Deci vă sfătuim în interesul Dv. să cereți chiar astăzi această broșură, prin o cartă postală adresată la
FARMACIA VOREL din Piatra-N. Moldova

(13) 28 - 28